

Vestland fylkeskommune (post@vlfk.no)

Deres ref.: Saksnummer 2020/35240

Vår ref.: 12704427

Dato: 30.06.2021

Høringsuttalelse til Regional vannforvaltningsplan for Vestland vannregion 2022-2027

Vi viser til høringsutgave av plandokumenter for vannregion Vestland for perioden 2022-2027 (Regional vannforvaltningsplan, Regionalt tiltaksprogram og Regional Handlingsplan), som er lagt ut på offentlig høring med frist for innspill 30. juni 2021. BKK Produksjon AS avgir med dette sin høringsuttalelse.

BKK Produksjon AS er Norges sjette største kraftprodusent, og eier og drifter 36 vannkraftverk i Vestland fylke. Samlet årsproduksjon er ca. 7,6 TWh. BKK Produksjon AS er et heleid datterselskap av BKK AS, med formål om produksjon, overføring og omsetning av energi. I tillegg utvikler vi og bygger ut nye kraftproduksjonsanlegg og forvalter en rekke eierandeler innenfor vannkraft. BKK Produksjon AS (BKK) har etablert et godt samarbeid med forskere og brukergrupper for å fremskaffe kunnskap og videreutvikle en bærekraftig vannkraftproduksjon.

Innledningsvis viser vi til Energi Norge sin høringsuttalelse som vektlegger mer overordnende og prinsipielle forhold, og som støttes av BKK. Enkelte av temaene vil bli vektlagt også i denne høringsuttalelsen.

Høringsuttalelsen er bygd opp slik at, etter innledende generelle innspill, rettes første del mot de spørsmålene vannregionmyndigheten (VRM) ønsker svar på. I Del 2 kommenterer vi på sterkt modifiserte vannforkomster (SMVF) der vi mener at bl.a. miljømål/økologisk potensial står feil i Vann-Nett og må endres.

Hovedpunkter

- BKK er positiv til vannplanarbeidet og vannforskriftens mål om helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.
- Planforslaget for perioden 2022-2027 bygger på den godkjente vannforvaltningsplanen fra juli 2016 og skal være en oppdatering av denne. Miljømålene fra forrige planrunde er fortsatt gyldige, og omprioritering forutsetter begrunnelse. BKK etterlyser en tydelig oversikt over vannforekomstene, hvor mål og tiltak foreslås endret fra Klima- og miljødepartementets (KLD) godkjenning fra 2016.
- Omfanget til planen kan med fordel slankes, slik at leservennlighet og derav medvirkningsmulighet blir bedre.
- Beskrivelsen av tiltakskostnader knyttet til vannkraft er gjennomgående særdeles mangelfull, og krever betydelig kvalitetssikring.
- BKK ønsker å påpeke at koblingen mellom vanddirektivet og kriteriene i EUs Taksonomi for bærekraftig finans, kan gi planene utvidet betydning. Dette forsterker behovet og forventning til kvalitet, likbehandling og forutsigbarhet i vannplanarbeidet.

BKK Produksjon AS Postboks 7050, 5020 Bergen | Besøksadresse: Kokstadvegen 37

T: +47 55 12 70 00 | E: firmapost.BKKproduksjon@bkk.no | Org.nr.: 876 944 642 | BKK AS: NO 880 309 102 MVA | Bankkonto: 5202 05 09503

Medvirkning

BKK mener, at det i denne planperioden ikke har vært tilstrekkelig med involvering fra vannkraftprodusentene i spørsmål som er knyttet til kraftbransjen. Dette særlig med tanke på den betydelige kunnskapen vannkraftprodusentene besitter om vannforekomster som reguleres. Det har vært mindre fokus på vannkraft i denne omgang som har ført til noe mindre behov for medvirkning. Det er viktig at bransjen blir involvert i tema som gjelder dem. Før høringen har det bl.a. vært flere møter i vannregionen med endringsforslag for miljømål for SMVF vannforekomster, og med søkelys på bruk av Mindre strenge miljømål (MSM), uten at vi som regulant har hatt mulighet til å komme med innspill til forslag før høringen (planprogram 2.3.2.). Det er opprettet en regional referansegruppe, som har hatt noe mindre aktivitet, med mulighet for medvirkning i perioden. Det har ikke vært plattformer eller aktiviteter for medvirkning på vannområdenivå, eller i temagrupper.

Omfang

Plandokumentene er meget store, omfattende og uoversiktlige. Det er mye repeterende informasjon som kan kuttes for å redusere dokumentet og gjøre det mer lesbart. Ved rullering av planene skal det slik BKK forstår det, kun gjøres en revurdering og nødvendig oppdatering som følge av ny kunnskap og endrede forutsetninger.

Kostnyttevurderinger

Kostnader for tiltak innen vannkraft er presentert i tabell 3 og 4 i tiltaksprogrammet. Beregningsgrunnlag for kostnadene som oppgis kommer ikke tydelig frem, noe som gjør det vanskelig å vurdere dette. Det kommenteres at kostnadene kun er en indikasjon og foreløpige anslag, men BKK mener at tallene er for upresise og kan ikke brukes som en indikasjon. Det er BKKs oppfatning at tallene er grovt underestimerte. BKK kan ikke se hensikten med å presentere kostnadsforslag, som ikke kan brukes i reelle kostnytte vurderinger. Det benyttes i tillegg årlige tapskostnader knyttet til vannslipp, noe som ikke gir et representativt bilde av et langvarig tiltak. For å synliggjøre omfanget av de økonomiske konsekvensene av tiltaket kunne kostnadene eksempelvis vært diskontert og presentert i nåverdi. Det foreligger i tillegg flere tiltak som mangler totalt kostnadstill.

BKK kan ikke se, at det er foretatt en tilfredsstillende kostnadsanalyse av hva det anslagsvis vil koste i form av tapt fornybar kraftproduksjon, tapte skatter og avgifter, utbytte og verdi for system- og balanse-tjenester, dersom miljøtiltakene gjennomføres.

Del 1 – Innspill til spørsmålene som VRM spesielt ønsker innspill på

I denne delen svarer BKK på utvalgte spørsmål som det ønskes innspill på i høring av forvaltningsplanen. Innspill er samlet under tema, og er ikke en direkte besvarelse på spørsmålene.

Kunnskapsgrunnlaget til miljøtilstand og påvirkninger

BKK har ikke foretatt en kontroll av kunnskapsgrunnlag for miljøtilstand og påvirkning for å sikre, at disse er korrekte. Det er vanskelig å få oversikt over kunnskapsgrunnlaget i rapporter fra vann-nett. Etter stikkprøver i søkemodulen i vann-nett for å se på kunnskapsgrunnlag for vannforekomster, finner vi flere mangler. BKK sitter på mye kunnskap om vannforekomster vi påvirker, og samarbeider gjerne om et godt kunnskapsgrunnlag i prosessen. Det er viktig at oppdatert kunnskapsgrunnlag blir benyttet, og at miljøtilstandsvurderinger har sporbare kilder.

Det er svært positivt å bemerke at konsulenter nå har tilgang til å legge rapporter direkte inn i Vann-nett, og ikke via Statsforvalteren. Dette vil heve kunnskapsgrunnlaget i forbindelse med tilstandsbeskrivelser i Vann-nett.

På et generelt grunnlag ønsker BKK å påpeke at det stort sett er flere påvirkningsfaktorer for tilstand for anadrom laksefisk. Disse faktorene kan være vanskelig å skille fra hverandre, men bør sees på i

sammenheng ved valg av eventuelle tiltak og i kostnyttevurderinger. Et eksempel på dette kan være at de fysiske forholdene er gode for fisk i elven, men manglende måloppnåelse skyldes forhold i sjø eller havfase. Dersom slike faktorer er bestemmende for bestandssituasjonen kan det også påvirke evaluering av effekten av tiltak i regulerte vassdrag.

BKK ønsker også å påpeke, at analysemetodikken i vannplanarbeidet kan være misvisende for vannkraftens miljøpåvirkning. I regulerte vassdrag er vannforekomstene ofte delt inn i små sekvenser på få km, og ofte er de minste forekomstene de med dårligst tilstand. Når en da grafisk og analytisk bruker antall vannforekomster som grunnlag vil antallet bli svært høyt. Dette kan med fordel fremstilles i tillegg som lengde eller areal, med ulik påvirkning eller tilstand, slik at en får så korrekt bilde av omfanget som mulig.

Mange vannforekomster som brukes til vannkraftproduksjon er feil definert som Dårlig økologisk potensial (DØP) eller Moderat økologisk potensial (MØP), men kunnskapsgrunnlaget tilsier at de har et fungerende akvatisk økosystem og skal være Godt økologisk potensial (GØP).

Miljømål og tiltak

Det kommer ikke tydelig frem i plandokumentene hva som er endret siden forrige godkjenning (KLDs godkjenningsbrev 2016), og eventuelle begrunnelser og kost/nytte-vurderinger som er bakgrunnen for dette. Enkelte vannforekomster har nå fått miljømål høyere enn «dagens tilstand» (vedlegg 2 og 3), og vannforekomster som ikke er nevnt i vedleggene skal ha miljømål lik «dagens tilstand».

I henhold til nasjonale føringer for vannkraft skal GØP settes basert på den tilstanden, som oppnås når realistiske tiltak (det vil si nytte større enn kostnad) er gjennomført. Dersom det ikke er realistiske tiltak å gjennomføre, er GØP oppnådd og skal være lik dagens tilstand. Minstekravet til GØP er et fungerende akvatisk økosystem. I vannforekomster der GØP ikke kan oppnås fordi en vesentlig del av vannforekomsten er tørrlagt i hele eller deler av året, skal miljømålet settes som unntak (MSM) i henhold til vannforskriftens §10.

I Vann-nett finner vi flere eksempler der vannforekomster er oppført med høyere miljømål (GØP) enn dagens tilstand (DØP eller MØP), men som ikke ligger i vedlegg 2 eller 3 i KLDs godkjenningsbrev fra 2016. BKK mener at miljømål i vassdrag regulert for vannkraftproduksjon må settes lik «dagens tilstand», med mindre det er tiltaksforslag med tilfredsstillende kostnytteanalyser. BKK mener at kostnytteanalysene som ligger i Vann-nett er grovt underestimerte.

I Vann-nett finnes flere vannforekomster med tilstand DØP eller MØP. BKK mener flere av disse har et «fungerende akvatisk økosystem», og at både økologisk potensial og miljømål bør settes til GØP. Det er også flere eksempler der tørrlagte elvestrekninger er beskrevet med moderat tilstand. Disse bør settes til DØP eller MSM.

BKK viser til DEL 2 for konkrete eksempler til innspill i dette avsnittet.

Virkemiddel

For vannkraftsektoren mener BKK at eksisterende lovverk innehar alle nødvendige virkemidler. Vestland vannregion foreslår at innkalling og omgjøring etter vassdragsloven §28 og §66 blir «ordinær rutine» for forvaltningen (jf. vedlegg 2, pkt. 2.6). De nasjonale føringene er tydelige på at det skal utvises forsiktighet med å ta i bruk bestemmelser for innkalling og omgjøring, og at de er begrenset til «særlige tilfeller». I tillegg skal innkalling kun benyttes når miljømålet ikke er nådd og det foreligger «sterke miljømessige hensyn».

Konsekvensutredning

I vedlegg 3 i forvaltningsplanen «Dette vil planen bety for miljøet og samfunnet (KU)» vil vi fremheve at tiltakenes virkninger for nasjonale og internasjonale miljømål ikke er vurdert.

Konsekvenser av minstevannføring er ikke vurdert. Dette gjelder både tap av fornybar energi, tapt fleksibilitet og dermed kraftsystemets mulighet for å bidra til å knytte ny fornybar uregulerbar vannkraft til nettet. Konsekvensen av å holde høyere magasin vannstand for å sikre minstevannføring, og som også vil redusere flomdempingsevnen, er heller ikke konsekvensutredet. Disse konsekvensene må sees opp mot klimarisikovurderinger i planen. Det henvises til nasjonale føringer datert 24.01.2014: «Vassdragsreguleringer vil normalt ha betydelig flomdempende effekt. Dette betyr at flomdemping vil være et viktig hensyn som må vektlegges både ved miljømålfastsettelsen og ved VRMs pålegg til regulantene for å nå disse».

Vi kan ikke se at den overordnede vurderingen som er gjort i forvaltningsplanen, er relevant for beslutningen.

Handlingsprogram

BKK ser det som positivt at regionale referansegrupper oppdateres av VRM gjennom hele kommende planperioden, og at det holdes årlige møter med tema- og referansegrupper i vannområdene. BKK bidrar gjerne med vår kunnskap, og for å bli informert om prosess og status.

Del 2 – Innspill til konkrete forhold i Vann-nett

Det kreves god kunnskap om Vann-nett for å få oversikt over relevant informasjon som er på høring. Noe informasjon er ikke tilstrekkelig forklart slik at det er mulig å forstå innholdet, og kan føre til at informasjon kan mistolkes.

Kostnadstall er ikke til stede i rapporten som det henvises til i høringen. For å finne tallene må det legges inn en egen spørring i Vann-nett, som gjør det vanskelig å medvirke. I arbeidet med høringsuttalelsen opplevde vi flere ganger at det ikke var mulig å hente ut data fra Vann-nett, hvilket gjorde arbeidet ekstra utfordrende.

Det er tungvint å sjekke endringer for vannforekomster i Vann-nett. BKK foreslår derfor, at det opprettes en type abonnementsordning på vannforekomster, slik at arbeidet blir transparent, sporbart og enkelt å følge med på.

Innspill i denne høringsuttalelsen er ikke uttømmende, men basert på stikkprøver, og kan ikke oppfattes som en godkjenning av planen.

- I Vannforekomster som ikke kan oppnå GØP, er ikke tydelig oppført med unntak som MSM i vann-nett (§10). BKK mener at vannforekomster med tilstand DØP eller MØP, og med tilsvarende miljømål, skal settes til MSM uten tiltak. Dette kan gjerne tydeliggjøres i tiltaksplanen eller vannforvaltningsplanen. Det er heller ikke godt forklart hva forskjellen på DØP og MØP er, og BKK mener at flere vannforekomster kan flyttes til DØP. «Elv mellom Storevatnet og Løtveitvatnet» (060-83-R) er eksempelvis oppført som MØP, og med miljømål MØP. Denne elva er helt tørrlagt, og har ikke vann hvert år. Vannforekomsten «Kaldåni nedstrøms inntak Oksebotn kraftverk» (062-380-R) er også tørrlagt. Ingen av disse forekomstene har «fungerende akvatisk økosystem», og bør settes til MSM.
- BKK mener at flere vannforekomster som i Vann-nett er satt med tilstand og mål om DØP eller MØP (MSM), og som har et «fungerende akvatisk økosystem» bør settes til GØP med mål om GØP. F.eks. er Svartevatn (067-2126-L) oppført med tilstand MØP og med miljømål MØP. I siste fiskeundersøkelse gjennomført av Norconsult var det stor naturlig rekruttering av ørret, og utsetting bør reduseres eller avsluttes. Svartevatn har et fungerende akvatisk økosystem, og har i dag et «Godt økologisk potensial». Grønsdalsvatnet (055-2051-L) står oppført med svært dårlig økologisk potensial, men i LFI Rapport nr. 232 er forekomsten gitt tilstand som GØP.
- I godkjenningsbrevet for forvaltningsplaner fra KLD i 2016 skriver de at revisjonssaker hvor det i 2016 var fremmet krav om revisjon, er miljømålet 2027. Videre står det at framtidige revisjonssaker der det enda ikke er fremmet krav, har mål 2033. Slik BKK leser det er miljømålet 2033

for vannforekomstene som ikke var åpnet på daværende tidspunkt, som f.eks. Modalsvassdraget. Modalselva (nå 064-388-R) ligger i vedlegg 2 med miljømål GØP 2033. I Vann-nett bør tiltaksstatus for vannforekomsten endres til «utsatt» og miljømål 2033. Tilsvarende gjelder for Jølstra (084-26-R) som også ligger i vedlegg 2 med miljømål GØP 2033, men med miljømål 2027 i Vann-nett. Jølstra er ikke åpnet for revisjon.

- Botnaelvi (052-137-R) står oppført i Vann-nett med tiltak «variabel miljøtilpasset vannføring», med mål om GØP i 2027. Dette tiltaket ble avvist i godkjenningsbrevet for forvaltningsplaner fra KLD i 2016, ved at vannforekomsten ikke er nevnt i vedlegg 2. Det kommer ikke frem at det er gjort en ny kostnyttevurdering eller prioritering av vannforekomsten i planene, og på bakgrunn av dette mener BKK at tiltaket er «avvist», og ikke «foreslått» slik det står i Vann-nett. Det stemmer at vilkårsrevisjon i vassdraget er åpnet, men vassdraget er ikke prioritert nasjonalt for miljømål som kan føre med seg krafttap. Frytlielva (052-172-R) oppstrøms Botnaelvi, med samme tiltak, er satt i status «avvist».
- Volavatnet og Piksvatnet (062-272-R) står oppført i Vann-nett med tiltak «minstevannføringsrevisjon», med mål om GØP i 2027. Dette tiltaket ble avvist i godkjenningsbrevet for forvaltningsplaner fra KLD i 2016, ved at vannforekomsten ikke er nevnt i vedlegg 2. Det kommer ikke frem at det er gjort en ny vurdering eller prioritering av vannforekomsten i planene, og på bakgrunn av dette mener BKK at tiltaket er «avvist», og ikke «planlagt» slik det står i Vann-nett.. Det stemmer at vilkårsrevisjon i vassdraget er åpnet, men denne vannforekomsten er ikke prioritert nasjonalt for miljømål som kan føre med seg krafttap.

Det må understrekes at BKKs gjennomgang av Vann-nett er basert på stikkprøver, og representerer ikke en full verifisering eller godkjenning av materialet sett fra vår side. BKK er positiv til å bidra med vår kunnskap om vassdragene og stiller gjerne opp på møter og befaringer for å bidra til gjennomføring av gode og realistiske tiltak.

BKK ettersender et skjema med innspill til SMVfer med forslag til endring av tilstand, miljømål og tiltak.

Avslutningsvis vil vi understreke at BKK er positiv til arbeidet med å bedre miljøtilstanden i vassdrag, noe som også er et fokusområde for oss. BKK ser frem til videre dialog og samarbeid i planperioden.

Kontaktperson for BKK i Vannregion Vestland er: Svenn Rognås, Svenn.Rognas@bkk.no

Vennlig hilsen
BKK Produksjon AS

Olav Osvoll

Electronic signature

Signed by	Date and time
Osvoll, Olav <i>Norwegian BankID</i>	<i>(UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna</i> 30.06.2021 14.02.47

This document is signed electronically.

The electronic signature is legally binding. This page is added to provide basic information about the electronic signature(s), and the signed document can be read on the following page(s). Attached is also a PDF with more detailed information about the electronic signature(s), and also an XML file with the contents of the signature(s). The attachments can be used to verify the electronic signature(s) if needed.